

Til

Fornyings-, Administrasjons- og Kirkedepartementet

Alta 22.11.10

Ved Statsråd Rigmor Åserud

Ærede statsråd,

I Veileder for statlige myndigheters konsultasjoner med Sametinget og eventuelle øvrige samiske interesser, datert til den 23. juni 2006, som er lagt ut på departementets hjemmeside, kan man lese:

"I Norge er det klart at samene fyller vilkårene for å være urfolk. I Høyesteretts dom i Selbusaken av 21. juni 2001 uttales det at ILO-konvensjon nr. 169 artikkel 1 nr. 1 b utvilsomt gir samene status som urfolk i Norge også i det sørsamiske området."

På departementets hjemmeside i avsnittet "Hvem er urfolk" kan man lese:

" I Høyesteretts dom i Selbusaken av 21.6.2001 uttales det at ILO-konvensjon nr. 169, art. 1 nr. 1 b, utvilsomt gir samene status som urfolk i Norge, også i det sørsamiske området."

Etter vår mening er opplysningen fra departementet villedende.

Organisasjonen for etnisk og demokratisk likeverd (EDL) ble etablert i Alta i april 2007. Organisasjonens formål fremgår av navnet. Se også [http://edl.no/.](http://edl.no/)

Nedenfor gir vi en begrunnelse for hvorfor vi mener at nevnte opplysning er villedende:

Selbu-dommen eller Høyesterett HR-2001-4-b – Rt-2001-769 (150-2001), gjaldt tvist om reinbeite på privateide utmarksområder i Sør-Trøndelag.

Vi viser i denne forbindelse til førstevoterende, dommer Matningsdals anførsel gjengitt i andre avsnitt i rettstidene side 791:

"Det er ikke tvilsomt at samene etter denne definisjonen har status som urfolk i Norge, og at våre folkerettslige forpliktelser overfor dem etter konvensjonens artikkel 14 også gjelder i Sør-Trøndelag."

Matningsdal knytter denne kommentar til det at den ene part (samene) har henvist til ILO169 artikkel 14 nr.1. Den definisjon Matningsdal viser til i sitatet er del av artikkel 1 i ILO169. Artikkel 1 definerer hvem konvensjonen er ment å dekke og dens punkt 1.1b som Matningsdal refererer til er på norsk gjengitt slik (Rt side 790, siste avsnitt):

”Denne konvensjonen gjelder for:

folk i selvstendige stater som er ansett som opprinnelige fordi de nedstammer fra de folk som bebodde landet eller en geografisk region som landet hører til da erobring eller kolonisering fant sted eller da de nåværende statsgrenser ble fastlagt, og som - uansett deres rettslige stilling - har beholdt alle eller noen av sine egne sosiale, økonomiske, kulturelle og politiske institusjoner.”

Til dette vil vi få bemerke:

Den norske gjengivelse av ILO169 artikkel 1.1b er sagt å definere begrepet urbefolkning - ikke urfolk. Slutningen at samene er urfolk kan ikke avledes av ILO169s artikkel 1.1b. isolert. Hvem ILO169 dekker må forstås på bakgrunn av en helhetsbetraktning rundt konvensjonens forhistorie (ILO-konvensjon nr. 107 av 1957), dens tittel (eng: *indigenous and tribal peoples*) og hele artikkel 1. Vi snakker her om grunnleggende forutsetninger for rettsdannelse i Norge og henviser til presumsjonsprinsippet.

Når dommer Matningsdal fremmer sin påstand uten begrunnelser og/eller henvisninger til betenkninger rundt faktagrunnlaget, blir hans slutning ren synsing. Da domsslutningen heller ikke henviser til ILO169, men kun bygger på reindriftsloven § 2 første ledd 3. punktum og alders tids bruk, kan høyesteretts uttalelse her ikke oppfattes som annet en slengbemerkning, i jussens latin et *obiter dictum*. Det betyr at den ikke er gjeldende som intern norsk rett.

Annen voterende ved plenumsbehandlingen av denne beitetvist, dommer Rieber-Mohn uttalte:

”Førstvoterende har redegjort for de generelle folkerettslige regler om urfolks rettigheter. Jeg kan ikke se at det foreliggende materialet gir grunnlag for å anta at disse regler gir reineierne i denne sak rettigheter eller påfører grunneierne plikter, utover det som følger av de tradisjonelle regler om rettserverv ved alders tids bruk.”

Ved domsslutningen sluttet 6 av dommerne seg til Rieber-Mohns betraktning.

Vi finner det naturlig å vise til at det ansees å være en menneskerett at påstander skal begrunnes når saker avvises av Høyesterett og mener at ubegrunnede ytringer slik vi ser i Selbudommen er lite heldig.

Selve dommen i tvistes spørsmålet er for oss uproblematisk. Hva som ellers kan trekkes av slutninger, spesielt i forholdet til folkerettslige forpliktelser overfor samene i sin alminnelighet, er mindre klart.

Stemmegivningen ved domsslutningen er gjengitt slik (se Rt 832):

Dommer **Gjølstad**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Rieber-Mohn.

Dommer **Lund**: Likeså. Dommer **Gussgard**: Likeså. Dommer **Tjomsland**: Likeså.

Dommer **Coward**: Likeså.

Dommer **Aasland**: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Matningsdal.

Dommer **Dolva**: Likeså. Dommer **Stang Lund**: Likeså. Dommer **Oftedal Broch**: Likeså.

Dommer **Flock**: Likeså. Dommer **Bruzelius**: Likeså. Dommer **Skoghøy**: Likeså.

Justitiarius **Smith**: Likeså.

Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

dom:

1. Lagmannsrettens dom stadfestes.

2. Saksomkostninger for Høyesterett tilkjennes ikke.

Når både dommer Gjølstad og Aasland sier at de ”i det vesentlige” er enige med henholdsvis Rieber-Mohn og Matningsdal må det være noe som er ”ikke vesentlig” i begge utlegninger og som dommerne ikke tar stilling til eller kanskje er uenig i. Da utsagnet om samenes status som urfolk ikke er avgjørende for saken (*ratio decidendi*) faller den her i kategorien ”ikke vesentlig”. En kan derfor ikke hevde at dommen bekrefter førstevoterendes utsagn om samenes status som urfolk. Dermed faller også påstanden fra departementet om at Selbusaken utvilsomt gir samene status som urfolk i Norge.

Departementet fremmer, som ovenfor dokumentert, en påstand som departementet ikke har belegg for. Det er beklagelig at departementet derved gir villedende opplysninger til andre departementer og allmennheten for øvrig.

med vennlig hilsen

Turid Bjørnstrøm/leder EDL